

Tek gezegen – pek çok zorluk

Автор(и): Нора Иванова, Редактор Растителна Защита /РЗ/

Дата: 03.05.2016 Брой: 5/2016

7. Tarımın Geleceği Forumu, Brüksel 2014: Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTIP). Avrupalılar, yeni anlaşmanın yüksek beklentileri karşılayıp karşılayamayacağı ve mevcut haliyle oluşturulmuş mevzuatı koruyup koruyamayacağı konusunda bir ikilemle karşı karşıya. Dünya ticaretinin kurallarını dikte edecek Çin tipi bir küresel ekonominin tehdidi, Avrupa'yı özerk karar alma yetkisinden vazgeçme konumuna getiriyor.

Brüksel'deki Tarımın Geleceği Forumu'nun ana modüllerinden biri, AB ile ABD arasındaki bir serbest ticaret anlaşması olan Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı'na (TTIP) ayrılmıştı. Müzakereler 2013 ortalarında başladı, birkaç turdan geçti ve 2014 sonunda tamamlanması bekleniyor. Ardından, 28 hükümetin anlaşmayı AB Bakanlar Konseyi içinde müzakere etmek için onaylaması gerekecek.

Proje, dünya ekonomilerinin genişlemesini öngörüyor; bu rakam AB için 120 milyar Euro, ABD için 90 milyar Euro ve kalan dünya ekonomileri için yaklaşık 100 milyar Euro tutarında. Ayrıca dünya ticaretinin üçte birinin serbestleştirilmesi ve milyonlarca yeni iş yaratılması hedefleniyor. Komisyon Üyesi Karel De Gucht, anlaşmanın AB'deki her aileye yılda 545 Euro getireceğini vaat ediyor. ABD'de tipik bir Amerikan ailesinin satın alma gücünün 900 Dolar artması bekleniyor.

Her biri farklı bir alanı kapsayan on beş çalışma grubu oluşturuldu.

Anlaşmanın hedefleri birkaç yöne odaklanmıştır:

- Gümrük vergilerinin ortadan kaldırılması; ki bu vergiler tarım ürünleri hariç son yıllarda pratikte neredeyse kaldırılmıştır;
- Ekonomik rekabetin kapsamını sınırlayan anayasal ve yasal normların, kuralların ve hükümlerin serbestleştirilmesi; ki bu, üstün, temel ve devredilemez bir özgürlük olarak tanımlanmıştır.
- Yatırımcılar ve devletler arasındaki uyuşmazlıkların çözüm prosedürü. Bu açıkça tartışmalı nokta, büyük şirketlerin haklarını ulusal düzeyde dayatmalarının kapısını açacaktır. Böylece, yasal uyuşmazlıklar artık ulusal yargı yollarıyla değil, "uyuşmazlık çözümü için tahkim mekanizmaları" adı verilen özel yapılar aracılığıyla çözülecektir. Yatırımcılardan herhangi biri, hükümet tarafından ayrımcılığa uğradığını düşünürse, üç yargıçtan oluşan özel bir ticari mahkemeye başvurabilir. Birincisi devletin kendisi, ikincisi yatırımcı şirket tarafından atanır ve üçüncüsü taraflarca ortaklaşa atanır veya uygun adaylar listesinden seçilir. Bu mahkeme, özellikle, bir yatırımcının yeni bir yasanın kârlarını olumsuz etkileyeceğini düşünmesi halinde talep edebileceği büyük tazminatlara karar vermek zorunda kalacaktır. Mahkemenin kararlarına itiraz edilemeyecektir. Bu, bir yandan ulusal yargı sistemlerinin güçsüz kalacağı, diğer yandan büyük tazminat korkusunun hükümetlerin yasama özgürlüğünü önemli ölçüde kısıtlayacağı anlamına gelir.

Eleştiriler

Washington ve Brüksel arasındaki tartışma modüllerinde şeffaflığın olmaması, müzakere yetkisinin de kamuya açık olmaması göz önüne alındığında açıktır. ABD, AB'nin Amerikan pozisyonuna ilişkin belgeleri Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu üyelerine bile göstermesini yasaklamıştır – oysa aynı belgelerin ABD'de 600 endüstri lobicisiyle paylaşıldığını muhalifler iddia etmektedir. Avrupa Komisyonu, STK'larla çok sayıda brifing ve tartışma düzenleyerek eleştirileri reddetmeye çalışıyor.

Tarımın Geleceği Forumu'nun son oturumunda, odak noktası her şeyden önce Avrupa ve Amerikan tarımındaki standartların uyumlaştırılmasıydı. Syngenta'nın İcra Kurulu Başkanı John Atkin, dünya ticareti önündeki ana engel olarak gıda ve sağlık standartlarındaki büyük farklılıklara işaret etti. *"Uyumlaştırma prosedürünün karmaşıklığının azaltılması, yalnızca ticarete değil, aynı zamanda tüketicilere de fayda sağlayacaktır."*

İşte bu, söz konusu anlaşmanın tam da zorluğudur – tarım, ilaç ve finansal hizmetler gibi tartışmalı alanlardaki standartları uyumlaştırmak. Avrupa hukuku, Amerikan bankalarında yürürlükte olan katı yasalara kıyasla finans sektörünün nispeten daha liberal düzenlenmesini sağlar. Aynı zamanda Avrupa, GDO'ların ve büyüme hormonlarıyla üretilen etin ithalatının kısıtlanması

politikası izlemektedir. Avrupa Komisyonu, mevcut Avrupa yasalarını rafa kaldırmayacağını, katı ancak adil olacağını taahhüt ediyor. Resmi pozisyon, GDO'ların ABD ile yapılan müzakerelerin konusu olmadığı, ancak düzenleyici işbirliği olabileceği yönündedir. Avrupa hukuku, Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi tarafından onaylanması koşuluyla bazı GDO'ların AB'de satılmasına zaten izin vermektedir. Şu ana kadar 52 GDO'ya izin verildi. Bunlar, AB'deki Sağlık ve Tüketicilerden Sorumlu Genel Müdür Paola Testori Coggi'nin tartışmada vurguladığı kilit noktalardı.

Henüz yürürlüğe girmemiş olan anlaşma, şimdiden ciddi eleştirilerin, artan gerilimin ve spekülasyonların konusu haline geldi. Pratikte, çoğu gümrük vergisi, çeşitli önceki ticaret anlaşmaları sonucunda zaten kaldırılmış durumda. Bu, kaya gazı çıkarımı (fracking), GDO'lar ve finansal kaynaklarla ilgili hükümlerden muafiyetler ve telif hakkı yasaları kapsamındaki önlemlerin sıkılaştırılması gibi geleneksel olmayan engellere odaklanmanın kapısını ardına kadar açıyor.

Elbette, Alman kimya ve ilaç işletmeleri, ürünlerini Amerikan pazarına sunma prosedürlerini basitleştirmek için bu anlaşmaya güveniyor. Devlet sübvansiyonlu tarım, süt ürünleri ve domuz eti fazlalarını denizaşırı satabilecek. Bu nedenle, yakın zamana kadar Alman hükümeti, TTIP hazırlıklarının itici gücü olarak görülüyordu. Diğer ticaret anlaşmalarının kaderinin gösterdiği gibi, bunlar gerçekten de ekonomilerin büyümesine yardımcı oluyor, ancak ne yazık ki bu durum tüm aktörleri etkilemiyor. Örneğin, 20 yıl önce imzalanan ABD, Kanada ve Meksika arasındaki Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması'nın (NAFTA) vatandaşlar üzerindeki sonuçları oldukça olumsuz çıktı. ABD'de milyonlarca sanayi işi kesintiye uğradı ve binlerce Meksikalı mısır üreticisi, devletin tarım sektörüne cömert sübvansiyon politikası izlediği ABD'den yapılan ihracatla rekabet edemediği için geçim araçlarından yoksun kaldı. Ticaret hacimleri defalarca arttı, ancak bundan yalnızca büyük şirketler yararlandı.

Modern tarımı şekillendiren zorlukları yönetmenin en önemli yönlerinden biri, Dünya Ticaret Örgütü'nün eski Genel Müdürü ve Kuzey-Avrupa Jacques Delors Enstitüsü'nün Fahri Başkanı Pascal Lamy'ye göre, "en etkili ve en adil" olan ve "gıda güvenliğinin ele alınmasına yardımcı olacak" çok taraflı bir ticaret anlaşmasına ulaşma yolunda ilerlemeye devam etmektir.

Avrupa'da şu anda, artan iklim değişikliğiyle ilgili sorunların yanı sıra, tarımın ve çevrenin sürdürülebilirliğini garanti eden sıkı düzenlenmiş çevresel önlemlerin getirilmesi ve gözetilmesi büyük önem taşıyor. Bu anlamda Avrupalılar, yeni anlaşmanın yüksek beklentileri karşılayıp karşılayamayacağı ve mevcut haliyle oluşturulmuş mevzuatı koruyup koruyamayacağı konusunda bir ikilemle karşı karşıya. Dünya ticaretinin kurallarını dikte edecek Çin tipi bir küresel ekonominin tehdidi, Avrupa'yı özerk karar alma yetkisinden vazgeçme konumuna getiriyor.